

dän tulee edetä sopeuttamisen tietä.

Tukkumyynti on keskeinen osa suomalaista alkoholijärjestelmää. Siksi tavoitteena tulee olla se, että tukkumyyntiä sopeutetaan siten, että valmistaja- ja tuotediskriminointia ei tapahdu. Tähän suuntaan Alko on jo käytännössä edennytkin. Lisäksi useiden arvioiden mukaan ETA-sopimus ei yksiselitteisesti edellytä terveystaloudellisesti perusteltujen monopolien purkamista, kunhan

huolehditaan siitä, että syrjintää ei tapahdu.

Erityisen kiitoksen esitän työryhmälle siitä, että se on selkeästi asettunut tukemaan vähittäismyyntimonopolin säilyttämistä.

Tiivistäisin vielä kolme keskeistä lähtökohtaa alkoholilainsäädäntöä uudistettaessa: 1) sosiaali- ja terveystaloudelliset näkökohdat on asetettava etusijalle, 2) Suomen on oltava mukana yhteispohjoismaisessa rintamassa ja erityisesti tänä

aikana emme saa unohtaa 3) valtiontaloudellista näkökohtaa.

Lainaan lopuksi mielelläni työryhmän jäsenen pääjohtaja Heikki Kosken ajatusta: "Olennaista on asettaa asiat tärkeysjärjestykseen: terveys on arvo, kilpailupolitiikka väline". Tämä on hyvä muistaa tehdessämme Suomen ja suomalaisten ihmisten kannalta keskeisiä ratkaisuja.

TOIMI KANKAANNIEMI

ICAA KOKOONTUI GLASGOW'SSA

ICAA:n 36. kansainvälinen alkoholi- ja huumeriippuvuutta käsittelevä konferenssi järjestettiin 16.–21.8.1992 Glasgow'ssa Skotlannissa. Joka kolmas vuosi järjestettävään konferenssiin osallistui tällä kertaa yli 800 alkoholin ja huumeiden parissa työskentelevää asiantuntijaa yli 60 maasta. Kokouksen ylivoimaisesti tunnetuin puhuja oli ensimmäisenä päivänä esiintynyt Walesin prinsessa. Eikä Diana huonosti esiintynyt, päinvastoin. Puhue oli hyvin asiallinen, ja Diana esitti sen sujuvasti, kantavalla äänellä ja pitäen myös katsekontaktin yleisönsä.

Kokouksen yleisteemaksi oli valittu "Jatkuvasti muuttuvan

todellisuuden kohtaaminen". Maailma on varmasti jatkuvan muutoksen kourissa, mutta miten tuon muutoksen nähtiin heijastuvan alkoholi- ja huumeareenalle ja miten tuo muutos kohdattiin.

Ensimmäisen pienen muutoksen saattoi havaita jo kokousmateriaaliin tutustuessaan: tavanomaisesta Ansvar-salkusta löytyi Ballantines-avaimenperä ja muistiinpanot tehtiin Ballantines-kynällä Portman Groupin nimeä ja tunnuk-sia kantavaan lehtiöön. Kokouksen monien tukijoiden joukosta löytyivät sekä Allied Distillers Ltd että Guinness plc. Reaktio tähän muutokseen tuli viimeisen kokouspäivän yleis-

istunnossa, jossa nuorisoryhmän jäsenet asettuivat vastustamaan paitsi tupakanpoltoa kokouspaikalla ja vastaanotoilla tarjottua alkoholia myös alkoholi-teollisuuden sponsoroimista. Konkreettisena toimenä nuorisoryhmä palautti – ja kehotti muutakin kokousyleisöä palauttamaan – avaimenperät, kynät ja lehtiöt. Ansvarin lahjoittaman salkun sai sentään pitää.

Heti ensimmäisessä yleisistunnossa tuli esiin merkittäviä vastakohtaisuuksia. Lordi Fraser Skotlannista teki selvän eron alkoholin kohtuuskäytön mukanaan tuomien hyötyjen ja alkoholin väärinkäytön aiheuttamien haittojen välillä. Vää-

rinkäytön vähentämiseksi Frazer tarjosi valistusta ja vastuuntuntoista juomista sekä kontrollitoimien kohdentamista alkoholin liikakäyttäjien ja riskiryhmiin. Frazer totesi edelleen, että alkoholipolitiikkaa harjoitettaessa alkoholiteollisuus on tärkeä yhteistyökumppani. Puoli tuntia myöhemmin Peter Anderson esitteli WHO:n Euroopan alue toimiston ehdotusta Euroopan Alcohol Action Planiksi. Puheessaan Anderson toi painokkaasti esiin tarpeen vähentää alkoholin kokonaiskulutusta. Hän totesi myös, että kohtuulliseenkin alkoholin käyttöön liittyy monia ongelmia ja että koska kohtuukäyttäjää on lukumääräisesti huomattavasti enemmän kuin suurkuluttajia, kohtaavat kohtuukäyttäjät itse asiassa varsin suuren osan koko väestölle aiheutuvista alkoholihaitoista. Esityksessään Anderson teki eron koko väestöön kohdistettavien toimenpiteiden ja riskiryhmiin kohdistettavien toimenpiteiden välillä. Andersonin mukaan koko väestöön kohdistettavat toimenpiteet on asetettava etusijalle ja niitä tulee tukea riskiryhmiin kohdistettavilla toimenpiteillä. Anderson ei myöskään nähnyt alkoholiteollisuutta automaattisena yhteistyökumppanina, joskin hän totesi, että on tarpeen aloittaa koordinoitu keskustelu alkoholiteollisuuden kanssa. Peter Andersonin jälkeen puhujalavalle noussut Peter Conley selosti Kanadan valitsemaa strategiaa alkoholin ja huumeiden vastaisissa toiminnaissa. Kanadassa kohteeksi on valittu riskiryhmät, kuten nuoret, naiset, intiaanit ja työttömät; keski-ikäisiä työssä käyviä miehiä ei mainittu.

Ensimmäisen yleisistunnon esitykset kattoivat varsin suuren osan niistä teemoista, joita viikon aikana käyty alkoholikeskustelut koskivat. Itse asiassa koko konferenssin ohjelma heijasti Conleyn esittelemää Kanadan strategiaa. Tämä tulee hyvin esiin yleisistuntojen teemoissa, jotka olivat ”alkoholi, huumeet ja perhe”, ”kaupunkimaistuminen ja käyttäytymismuutokset”, ”alkoholiongelmiin vähentäminen”, ”valistus ja opetus”, ”hoito”, ”naiset”, ”hiv-tartunnat, alkoholi ja huumeet”, ”offending” ja ”nuoret”.

Ensimmäisen yleisistunnon vastakohtaisuudet tulivat kerta kerran jälkeen esiin alkoholipolitiikkaryhmässä. Tämän vuoden keskusteluissa toistuvat usein termit ”vastuuntuntoinen juominen”, ”riskiryhmät”, ”turvallisen alkoholin käytön rajat” ja ”koko väestöön kohdistuvat toimet”. Uutta keskustelussa oli alkoholielinkeinon entistä aktiivisempi osanotto alkoholipolitiikkaryhmän toimintaan. Mieli-pide-erot eivät kuitenkaan kulje selvästi akselilla alkoholiteollisuus ja muut alkoholipolitiikasta kiinnostuneet, koska myös ”terveyslobbyn” sisällä vallitsee hyvin erilaisia näkemyksiä sekä ehkäisyn perustrategiasta että käytettävistä toimenpiteistä ja niiden vaikutuksista. Lisäksi keskustelua ei enää niinkään käydä ei-päs-juupas-asemista vaan selvästi pohtivammin ja avoimemmin kuin aiemmin.

Hyvänä esimerkkinä avoimuudesta oli Portman-ryhmän toiminnanjohtajan John Raen esitys alkoholiteollisuuden tavoitteita käsittelevässä istunnossa. Rae totesi yksikantaan,

että Ison-Britannian alkoholiteollisuuden muodostaman Portman-ryhmän perustamisen lähti siitä, että teollisuus pelkäsi koko väestöön kohdistuvien alkoholipoliittisten toimenpiteiden toteuttamista. Tämän vuoksi muodostettiin Portman-ryhmä, jonka tuli pyrkiä teoillaan osoittamaan, että valistus ja riskiryhmiin kohdistettavat toimet ovat tehokkaita ja riittäviä alkoholiongelmiin ennaltaehkäisyssä. Rae myönsi, että nämäkin toimet vaikuttavat kulutukseen, mutta että koko väestön kulutusta vähentävät toimet olisivat vielä huomoinnollinen vaihtoehto teollisuuden kannalta. Rae myös kiisti Portman-ryhmän harjoittavan poliittista painostusta tavoitteittensa saavuttamiseksi. Poliittisesta painostuksesta ja lobbaisesta pidättäytymisen saattaa kuitenkin olla käytännössä vaikeaa, etenkin kun Portman-ryhmä pyrkii toimimaan yhteistyössä valtionhallinnon kanssa.

Hollantilaisen alkoholituotajien rahoittama STIVA esitteli sekin toimintaansa. Kyse on paljolti samoista toimintamuodoista ja tavoitteista kuin Portman-ryhmällä. Mielenkiintoisin ero on siinä, että kun Portman-ryhmän tavoitteissa mainitaan vain alkoholin väärinkäytön vähentäminen valistuksen, tutkimuksen ja riskiryhmiin kohdistettavien toimenpiteiden avulla, niin STIVA on kirjannut tavoitteekseen myös vastuuntuntoisen juomisen edistämisen. Kun erilaisia alkoholituotajien rahoittamia toiminta- ja painostusryhmiä näyttää syntyvän kiihtyvällä vauhdilla, voi tämänvuotisten teemojen arvella pysyvän ajankohtaisina myös tulevana vuo-

sina. Alkoholipolitiikkaryhmä tosin yrittää laajentaa keskustelun koskemaan myös alkoholiteollisuuden toimintaa kehitysmaissa. Tähän tarjoutuneet mahdollisuudet muun muassa siitä syystä, että ensi vuonna ICAA:n instituutti kokoontuu Brasiliassa.

Konferenssin aikana kokoontui ICAA:n yleisistunto, jossa paikalla olevat jäsenjärjestöt mm. valitsivat seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi presidentin, varapresidentit ja johtokunnan, hyväksyivät talousraportit edellisiltä vuosilta sekä uudet jäsenjärjestöt.

Uusi presidentti tohtori Ibrahim Al-Awaji on kotoisin Saudi-Arabiasta ja on pitkään toi-

minut ICAA:n varapresidenttinä. Varapresidenteiksi valittiin aikaisemmat johtokunnan jäsenet tohtori Hope Obianwu (Nigeria), tohtori Robin Room (Kanada) ja tohtori Salme Ahlström (Suomi). Johtokunnan jäsenistä noin puolet ovat uusia. Naisten osuus ei valitettavasti lisääntynyt, koska jäsenjärjestöt olivat esittäneet uusiksi ehdokkaiksi pelkästään miehiä. Jäsenmaksua korotettiin ensi kerran sitten 1970-luvun 1 200 Sveitsin frangista 1 500 frangiin. Konferenssin viimeisessä istunnossa Robin Room kiitti edellistä presidenttiä Stein Bergiä, jonka kolmivuotiskauden aikana ICAA:n talous on kyetty vakiinnuttamaan tehok-

kaan säästökampanjan ansioista.

Kuten edellä jo todettiin, seuraava ICAA:n kokous pidetään Brasiliassa, tarkemmin sanottuna 2.-6.8.1993 São Paulossa. Kokous on 37. alkoholi- ja 20. huumeinstituutti, eli molempiin aiheisiin liittyvää tutkimustietoa tulee olemaan tarjolla ensimmäistä kertaa ICAA:n historiassa Latinalaisessa Amerikassa. Vuoden 1994 instituutti tullaan järjestämään jälleen Euroopassa eli Prahassa ja seuraava konferenssi vuonna 1995 San Diegossa Kaliforniassa.

SALME AHLSTRÖM
ESA ÖSTERBERG

TORONTON MONOPOLIKOKOUS

Addiction Research Foundation (ARF) ja Ontarion Liquor Control Board (LCBO) järjestivät Torontossa 27.-30. loka-kuuta 1992 symposiumin, jossa käsiteltiin alkoholimonopoleja sekä niihin liittyviä terveydellisiä ja sosiaalisia kysymyksiä. Keskeisenä kiinnostuksen kohteena oli alkoholimonopoliin rooli alkoholin aiheuttamien terveydellisten ja sosiaalisten ongelmien säätelijänä. Erityisesti haluttiin selvittää, miten alkoholiolojen säätely onnistuu aikana, jolloin sekä

kansainväliset kauppasopimukset että monet kotimaiset intressit ovat vaikuttamassa alkoholimonopoliin toimintaedellytyksiin.

Symposiumin osanottajia oli lähes 60. Näiden joukossa oli yhteensä 6 edustajaa Pohjolan monopolimaista, Islannista, Norjasta, Ruotsista ja Suomesta. Euroopan puolelta oli edustettuna myös entinen monopolimaa Puola. Mikään yllätys ei ollut, että Kanadan eri provinsit, Ontario etunenässä, olivat hyvin edustettuina. Sen sijaan

Yhdysvaltojen osavaltioiden monopoliin edustajia ei paikalla näkynyt, liekö heitä kutsuttukaan. Sen sijaan paikalla oli muutama amerikkalainen alkoholitutkija.

Yhdysvalloissa toimivien alkoholimonopoliin edustajien poissaolo kokouksesta panee kysymään, oliko sittenkään täysin perusteltua kutsua symposiumia ensimmäiseksi alan kansainväliseksi kokoontumiseksi. Itse asiassa Pohjoismaiden alkoholimonopoleilla on pitkät perinteet keskinäisessä